

بررسی وضعیت صنعت نساجی ازبکستان

ازبکستان به دلیل برخورداری از آب و هوای قاره ای و ویژگی چهار فصل به مانند ایران از تنوع آب و هوایی برخوردار می باشد. کشاورزی از جمله ظرفیت های مهم و اصلی ازبکستان به شمار می رود و در این رابطه با توجه به شرایط خاک و زمین حاصل خیز، پنبه از جمله مهمترین محصولات کشاورزی این کشور می باشد و بر این اساس صنعت نساجی طی دو دهه اخیر در این کشور بعنوان مزیت اصلی صنعتی شناخته شده است.

تاریخ خبردوشنبه ۲۱ مرداد ۱۳۹۸ - ۰۹:۰۰

وضعیت صنعت نساجی در ازبکستان

اگرچه منطقه آسیای مرکزی از گذشته های دور به دلیل قرار داشتن در مسیر جاده ابریشم، حریر بافی و پارچه بافی در آن سابقه داشت ولی صنعت نساجی معاصر در ازبکستان را شاید بتوان میراث ایده توزیع صنایع و تقویت مزیت های منطقه ای دوران اتحاد جماهیر شوروی سابق دانست که ازبکستان در این راستا از جمله وظایف آن به همراه چند کشور دیگر همسایه مسئولیت تامین پنبه و رکورد جهانی تولید آن در اتحاد جماهیر شوروی سابق را بر عهده داشتند که مزارع بزرگ دولتی پنبه و کار اجباری در مزارع از جمله ویژگی های دیگر این دوران و سالهای بعد از استقلال بود. در این ارتباط اولین پایه نهادینه سازی این صنعت در ازبکستان با تاسیس موسسه نساجی و صنایع سبک تاشکند در سال ۱۹۳۲ آغاز شد.

ازبکستان در سال ۲۰۱۸ با تولید ۳.۴ میلیون تن پنبه خام و ۱.۱ میلیون تن الیاف پنبه جزء شش تولید کننده بزرگ پنبه در جهان بوده است. این کشور اگرچه تلاش می کند در جهت تضمین امنیت غذایی ملی و با توجه به مشکلات منابع آبی و ضرورت تنوع صادراتی خود از وضعیت تولید تک محصولی خارج شود ولی در عین حال واقف بر این است که تولید پنبه از جمله مزیت های مهم سنتی و کشاورزی این کشور است و لذا در این راستا در طی دو دهه اخیر تلاش نموده است ضمن حفظ جایگاه خود در بازار پنبه جهان، زنجیره تولید مرتبط با این محصول را در کشور خود ایجاد نماید. ایجاد کارگاهها و صنایع نساجی مرتبط با ریسندگی و پوشاک در طی بیست سال و یا به طور مشخص تر در طی ده سال اخیر بیانگر این مهم می باشد.

جناب آقای میرضیایف رئیس جمهور ازبکستان از دسامبر ۲۰۱۶ که بر مسند قدرت رسید برنامه های اصلاحی متنوعی را پی ریزی نمود که مهمترین آن در برنامه توسعه صنعت نساجی برای سالهای ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۱ هدف گذاری شده است که مقصود غائی آن، کسب فراوری کامل پنبه و ایجاد و توسعه چرخه کامل تولید این صنعت در داخل تا سال ۲۰۲۱ می باشد.

در این راستا اقدامات ذیل نیز صورت گرفته است؛

۱- ایجاد مشوق های تولیدی و سرمایه گذاری تولیدی داخلی در حوزه نساجی چون اعطای معافیت گمرکی برای واردات نخ وارداتی، طبیعی و مصنوعی، الیاف مصنوعی، پشم و مواد اولیه و سایر مواد مورد نیاز برای تولیدات نساجی تا اول ژانویه ۲۰۲۱

۲- ایجاد ۱۱۲ واحد مدرن صنعتی نساجی و ارتقای ۲۰ واحد موجود که این امر منجر به افزایش ظرفیت صادراتی تا سقف ۲.۵ میلیارد دلار در سال و ایجاد ۲۵ هزار شغل می شود.

تاریخ چاپ: دوشنبه ۲۵ شهریور ۱۳۹۸

۳- ایجاد دپارتمان حمل و نقل در اتحادیه دولتی صنعت نساجی ازبکستان و دو شرکت پشتیبانی و حمل و نقل داخلی با ظرفیت ناوگانی اولیه ۳۰۰۰ دستگاه برای تسهیل صادرات به کشورهای منطقه

۴- ایجاد شرکت صادرات محصولات نساجی (اوز توقیماچیلیک اکسپورت) برای توسعه صادرات صنایع سبک و نساجی و ارتقای تکنولوژی این صنعت

۵- ایجاد بیش از ۴۰ خانه تجارت در خارج از کشور برای توسعه صادراتی ملی و نساجی

۶- تکمیل تدریجی فرآیند چرخه کامل تولید صنعت نساجی در داخل کشور

۷- ایجاد تدابیر و اصلاحات مرتبط باممنوعیت کار اجباری در مزارع پنبه جهت رفع تحریم تولیدات نساجی ازبکستان توسط نهادهای حقوق بشری، آمریکا (ائتلاف جهانی پنبه) و سازمان بین المللی کار

۸- اجرای طرحهای عمرانی و تولیدی کوچک نساجی در قالب برنامه روستای آباد (آباد قشلاق) در محیط های حاشیه شهری و روستایی

دولت ازبکستان همچنین در دو سال اخیر، کارخانه های تولید نخ در این کشور را موظف نموده است که بنا به نیاز مصرفی خود مقدار لازم زمین برای کشت پنبه از دولت خریداری کنند و همزمان موضوع توسعه و تولید پارچه را نیز در برنامه کاری خود قرار دهند. براین اساس دولت در نظر دارد برای توسعه زنجیره پنبه صدها واحد زنجیره پنبه و نساجی را در کشور در طول برنامه ۵ ساله صنعت نساجی ایجاد نماید. علاوه بر این دولت در سه سال گذشته توانست ازبکستان را با واگذاری زمین های دولتی به بخش های خصوصی برای تولید پنبه، وضع قانون منع کار اجباری کودکان و کار اجباری در مزارع پنبه، و تقویت روابط سیاسی و اقتصادی با آمریکا، در صدد است تحریم پنبه و محصولات نساجی خود را که از سوی آمریکا و برخی از کشورهای غربی اعمال می شود، لغو نماید.

در حال حاضر ازبکستان، در قالب ارتقای تولیدات نساجی خود بویژه افزایش کیفی الیاف پنبه، طبقه بندی بذر پنبه و تولیدات آن با همکاری شرکت صنایع سبک ازبکستان (اوز انگیل صنعت) و مرکز استاندارد کیفی - ازبکی "صی فت" (Sifat) که عضو اتحادیه پنبه بریمن (Bremen) می باشد، توانسته با استفاده از سیستم مدرن تجهیزات (HVI) مطابق با استانداردهای بین المللی، گواهی نامه های کیفیت الیاف پنبه را صادر نماید. در همین رابطه از سال ۲۰۱۶ نیز با هدف تسهیل و رفع موانع فنی صادرات صنایع نساجی، آزمایشگاه (SGS) ازبکستان با برخورداری از تجهیزات (Uster Tester 5) توانست گواهی نامه ۱۷۰۲۵ را کسب کند.

ازبکستان جزء کشورهای با سریع ترین رشد در ریسندگی در سطح جهان هست که آمارها حکایت از رشد ۳۰ درصدی سالانه دارد. در سال ۲۰۱۸ استقبال خوبی برای خرید تجهیزات شرکت سوئیسی لوفه نیز شده است و الان شرکت (L.t. International) که یکی از بزرگترین شرکت های ریسندگی ازبکستان به شمار می رود ۶۸ دستگاه از ماشین های پیچی شرکت اشلافهورست (Schlafhorst) با تجهیزات کنترل لوفه (LoepfeZenit+) استفاده می کند.

ازبکستان با ۳.۴ میلیون تن تولید پنبه خام و ۱.۱ میلیون تن الیاف پنبه یکی از ۶ تولید کننده بزرگ پنبه است، ظرفیت ریسندگی ازبکستان نیز بیش از ۲.۶ میلیون (Bale) نخ پنبه ای می باشد. در حال حاضر صادرات تولیدات نساجی این کشور بالغ بر ۱.۶ میلیارد دلار می شود که حدود ۶۰ درصد آن نخ های پنبه ای (Ne 20-Ne 30 and Ne 20-Ne 40) تشکیل می دهد و سپس الیاف پنبه و پارچه بعد از نخ پنبه، جایگاه دوم و سوم را در صادرات نساجی دارند. از جمله خریداران مهم محصولات نساجی ازبکستان می توان به کشورهای ترکیه، قیرقیزستان، ایران، قزاقستان، لهستان، چین، روسیه، هند، بنگلادش و پاکستان نام برد.

شرکت های مهم نساجی ازبکستان :

در ازبکستان گفته می شود بیش از ۳۰۰۰ واحد صنعتی کوچک و بزرگ در حوزه نساجی هستند که بالغ بر ۴۳۶ واحد آن زیر مجموعه شرکت صنایع سبک ازبکستان (ازبک انگیل صنعت) هستند. مهمترین شرکت نساجی ازبکستان شرکت نساجی ازبکستان (Uz Tex)

می‌باشد که خودش ۳ شرکت در زیر مجموعه دارد:

۱- شرکت (Uztex-Tashkent) در تولید نخ شانه شده فعال هست

۲- شرکت ((Uztex- Chirchik) در تولید پارچه با کیفیت بالا

۳- شرکت (Euro Tex Tashkent) در زمینه پوشاک

علاوه بر این شرکت های دیگری چون: شرکت (Bahmal Group)، شرکت نساجی ارک اکو (Arc Eco)، شرکت (Bulut Tex)، شرکت (Orange textile)، شرکت (Tuqimachilik Sanoat)، شرکت سرمایه گذاری مشترک ازبک - اسکاتلند (Victory textile Ltd) فعال در زمینه لباس های حاضری کودکان و بزرگسالان و شرکت های دیگر به شرح ذیل می توان اشاره کرد،

- شرکت (Uzmarkazimpex) فعال در زمینه تولید نخ، جوراب و پارچه و پنبه

- شرکت (JV Tashkaya Textile) سرمایه گذاری مشترک با ترکیه فعال در زمینه نخ پنبه ای، مواد مرتبط با صنعت نساجی

- شرکت (Uztadbirkoreksport) شرکت بازرگانی دولتی برای صادرات حوزه نساجی است.

- شرکت (Dilshod) تولید نخ، پارچه، پوشاک

- شرکت (IBS-Tashkent) فعال در زمینه پوشاک، تولید نخ و جوراب های نخی

- شرکت (Jamstar co ltd) پارچه و پوشاک

- شرکت (Global Media Inside) پوشاک و پنبه

- شرکت (Neo) در زمینه پوشاک

سرمایه گذاری خارجی :

تاکنون بیش از 3 میلیارد دلار در بخش نساجی سرمایه گذاری خارجی از جانب کشورهای چوون کره جنوبی، ترکیه، هند، سوئیس، سنگاپور، انگلستان و آلمان در قالب ۱۵۰ مجموعه تولیدی نساجی و پوشاک صورت گرفته که ۵۰ فقره آن با سرمایه گذاری ۱۰ میلیون دلار به بالا از معافیت های ذیل برخوردارند :

- معافیت ۱۰ ساله

- معافیت مالیات بر صادرات کالا

- معافیت همه انواع مالیات برای تولید کننده های کالای های تمام شده به استثنای ارزش افزوده

- معافیت مالیات گمرکی برای تجهیزات و تکنولوژی مورد نیاز

– تسهیل قوانین گمرکی ، بطوری که از اول جولای ۲۰۱۸ تولید کنندگان و سرمایه گذاران قادر خواهند بود کالاهای گمرکی خود را قبلا از رسیدن به ازبکستان ، به روش الکترونیکی بدون نیاز به ترخیص کار ، اظهار و ترخیص کنند.

از جمله سرمایه گذاری های مهم در حوزه نساجی ازبکستان می توان به حضور و فعالیت شرکت ژاپنی (YKK) فعال در زمینه تولید لوازم نساجی ، تعهد بانک توسعه آسیایی برای توسعه صنعت نساجی ازبکستان برای سالهای ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۲ ، فعالیت موسسه کره ای تکنولوژی صنعتی (Kitech) برای توسعه سیستمی برای تربیت و آموزش نیروهای ماهر در حوزه صنعت نساجی ازبکستان، راه اندازی شعبه ازبکستان شرکت سوئیس ریتل برای تولید تجهیزات شانه های نساجی ، پروژه ۱۵ میلیون دلاری ساخت تکنو پارک نساجی با مشارکت کره جنوبی و فعالیت شرکت نساجی آمودر در شهر ترمذ (Amudar Textile) با مشارکت انگلیس با سرمایه ای بالغ بر ۱۳ میلیون دلار اشاره کرد. کشورهای چین، ترکیه، سوئیس ، آلمان، کره جنوبی ، ژاپن، آمریکا و هند از جمله سرمایه گذاران خارجی درحوزه نساجی ازبکستان به شمار می روند.

فرصت های همکاری دوجانبه :

جمهوری اسلامی ایران و ازبکستان در زمینه نساجی به دلیل نوع نیازهای اقتصادی متقابل به تعبیری، اقتصاد آنها تا حدی مکمل یکدیگر می باشد. چرا که از یک سو ازبکستان از جمله کشورهای بزرگ تولید کننده پنبه ، نخ پنبه و ابریشم در جهان می باشد و از سوی دیگر جمهوری اسلامی ایران از کشورهای بزرگ مصرف کننده پنبه ، نخ پنبه ، پارچه و الیاف ابریشم به شمار می رود.

ظرفیت تولید ایران در زمینه تولید الیاف پلی استر و اکریلیک می باشد به دلیل وجود مواد اولیه (پتروشیمی منابع گازی) ، ارزان بودن حامل های انرژی، نیازهای روزافزون متقاضیان صنایع روبه رشد نساجی ازبکستان را می تواند تامین نماید. اگرچه کالاهای دیگر ایرانی چون نخ قالی، و روکش مبل و صندلی نیز از جمله اقلام دیگری است که در صورت بازاریابی هدفمند می تواند بازار خود را در ازبکستان و منطقه پیدا کند.

ازبکستان سالیانه حدود ۲۵ هزار تن پنبه ابریشم تولید می کند که با توجه به عضویت مشترک دو کشور در کمیسیون بین المللی نوغانداری می تواند ضمن تامین نیاز ایران به الیاف ابریشم (با توجه به نیاز ۶۰۰ تنی ایران به الیاف ابریشم) ، زمینه همکاری مراکز تحقیقاتی دو کشور در حوزه نوغانداری و ابریشم نیز فراهم گردد.

با توجه به سیاست جدید ازبکستان مبنی بر کاهش صادرات پنبه و همچنین کاهش تدریجی صادرات نخ پنبه ای تا سال ۲۰۲۰ (و سپس در مرحله دوم تا سال ۲۰۲۵)، مزیت نسبی این کشور در حوزه نساجی در آینده تغییر خواهد نمود. بر این اساس شاید بتوان گفت خرید پارچه های نخ و الیاف ابریشم از ازبکستان و صادرات محصولات الیاف مصنوعی ایران به این کشور و یا همکاری های علمی و تحقیقاتی دوجانبه برخی از جنبه های این همکاری در آینده باشد.

نکته دیگری که می توان در همکار یهای دوجانبه در حوزه نساجی به آن توجه نمود، ظرفیت همکاری های علمی و پژوهشی بین دو کشور با محوریت دانشگاه نساجی و صنایع سبک تاشکند و دانشکده های نساجی دانشگاه های صنعتی اصفهان و صنعتی امیرکبیر در قالب اجرای دوره های آموزشی مشترک و یا حتی تبادل دانشجو ، فناوری های نوین (نانو در صنعت نساجی) و یا ایجاد ارتباط بین موسسه کنترل کیفی صیف (Sifat) ازبکستان و مراکز همتای ایرانی دانست که می تواند پل ارتباطی مناسبی بین صاحب نظران حوزه نساجی دو کشور را فراهم نماید.

سایر موارد :

ازبکستان در نظر دارد طبق برنامه پنج ساله توسعه صنعت نساجی خود حجم صادرات را از 1.6 میلیارد دلار در سال ۲۰۱۸ به بیش از ۳

میلیارد دلار تا سال ۲۰۲۱ برساند. و در همین رابطه در نظر دارد میزان فرآوری پنبه را از ۴۰ درصد فعلی به تدریج تا ۱۰۰ درصد برساند. با همین نگاه از سال گذشته (۲۰۱۸) صادرات پنبه به دستور رئیس جمهور این کشور محدود شده است و در نظر است بتدریج صادرات نخ پنبه ای نیز با هدف فرآوری کامل و ایجاد ارزش افزوده در قالب برنامه "زنجیره نساجی و پنبه" کاهش یابد.

دانشگاه نساجی و صنایع سبک تاشکند با قدمتی نود ساله با چهار دانشکده نساجی و صنایع تکنولوژی پنبه، دانشکده تکنولوژی صنایع نساجی، دانشکده صنایع سبک و دانشکده صنایع چاپ و حدود ۴ هزار دانشجو در حقیقت موتور محرکه علمی نساجی ازبکستان به شمار می رود.

ازبکستان همکاری پیوسته و منظمی را با ائتلاف پنبه (The cotton Campaign) طی چند سال گذشته برای انجام اصلاحات بیشتر در صنعت نساجی و رفع کار اجباری آغاز نموده است. از جمله این اقدامات وضع قوانین سخت گیرانه و ممنوعیت کار اجباری و اخیراً تشکیل کمیسیون ملی مبارزه با قاچاق انسان و کار اجباری می باشد. (بیشتر ازبکستان حدود ۲.۵ میلیون نفر را جهت کار در مزارع پنبه به خدمت می گرفت که موجبات تحریم محصولات نساجی این کشور از سوی برخی کشورهای غربی شده است.) سازمان بین المللی کار، پروژه ای را برای نظارت و کنترل نیروی کار اجباری بویژه کار اجباری کودکان در مزارع پنبه این کشور (LLO TPM) اجرا نموده که گزارش اخیر این سازمان نشان می دهد کار اجباری و سیستماتیک کودکان در ازبکستان دیگر در سطح نگرانی جدی نمی باشد و دولت ازبکستان کار اجباری سیستماتیک اعمال نمی کند.

ازبکستان در نظر دارد با توجه به مزیت های نسبی چون امکان دسترسی آسان به مواد اولیه و الیاف پنبه با قیمت کمتر از نرم جهانی (۱۵ درصد کمتر)، قیمت پائین حامل های انرژی و نیروی کار ارزان و برخی معافیت های دولتی دیگر، با برنامه ریزی هدفمند اقتصادی میان مدت، از کشورهای پیشگام آسیایی چون بنگلادش در صنعت نساجی و پوشاک آماده پیشی گیرد به طوری که در آینده ازبکستان تبدیل به مرکز تولید پوشاک ارزان اروپا و آمریکا گردد.

مهمترین اتفاق ملی و بین المللی این کشور نمایشگاههای مرتبط با صنعت نساجی و پنبه می باشد که از سال ۲۰۰۵ برگزار می گردد. این نمایشگاه که در گذشته در دو نوبت برگزار می گردید، از سال ۲۰۱۸ در یک قالب با عنوان "اولین نمایشگاه بین المللی نساجی و صنعت مد" برگزار گردید که دومین نمایشگاه آن در محل شرکت نمایشگاهی (Uz Expo Center) در فاصله زمانی ۲۰ لغایت ۲۲ شهریور سال جاری (۱۱ تا ۱۳ سپتامبر ۲۰۱۹) در شهر تاشکند برگزار می گردد. همزمان با برگزاری نمایشگاه، "روزهای جهانی نساجی" نیز در فاصله زمانی ۱۸ لغایت ۲۰ شهریور (۹ لغایت ۱۱ سبتمبر) و همچنین "کنفرانس بین المللی نساجی ازبکستان" نیز در روز ۱۹ شهریور (۱۰ سبتمبر) در تاشکند برگزار خواهد شد.

تعرفه گمرکی الیاف مصنوعی در ازبکستان در حال حاضر بر اساس آخرین جدول گمرکی سایت قوانین این کشور صفر می باشد.